

Lietteen terminen käsittely PAKU-laitoksessa

**Endev Oy
RAKI-Foorumi**

13.4.2018

ENDEV PERUSTIEDOT

- Endev on suomalainen cleantech-yritys. Yrityksen PAKU-teknologia on kehitetty yhteistyössä Lappeenrannan teknillisen yliopiston kanssa.
- Endevin tiimillä on yhteensä yli 100 vuotta kokemusta ja osaamista termisen prosessin kehittämisestä; kuivauksen ja polttamisen ratkaisuista energia- ja ympäristöprosesseissa.
- Endevin innovatiivinen PAKU-ratkaisu on kehitetty yhdyskuntajätevesilietteen käsittelemiseksi paikallisesti - tehokkaasti ja taloudellisesti. Se on hajuton, eksoterminen ja paineistamaton menetelmä, jonka käyttö ei edellytä muutoksia vedenpuhdistusprosessiin. Menetelmää voidaan käyttää myös biokaasutuksen jälkeisen mädätysjäännöksen käsittelyyn.
- Endev Oy:n omistavat yrityksen perustajat, yksityiset sijoittajat ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston osaomistama sijoitusyhtiö Green Campus Innovations.

PUHDISTAMOLIETTEEN KÄSITTELY EU:SSA JA MAAILMALLA

Ympäristötietoisuus kasvaa ja regulaatio tiukkenee, sama trendi ympäri maailmaa. Tämä suosii termistä käsittelyä.

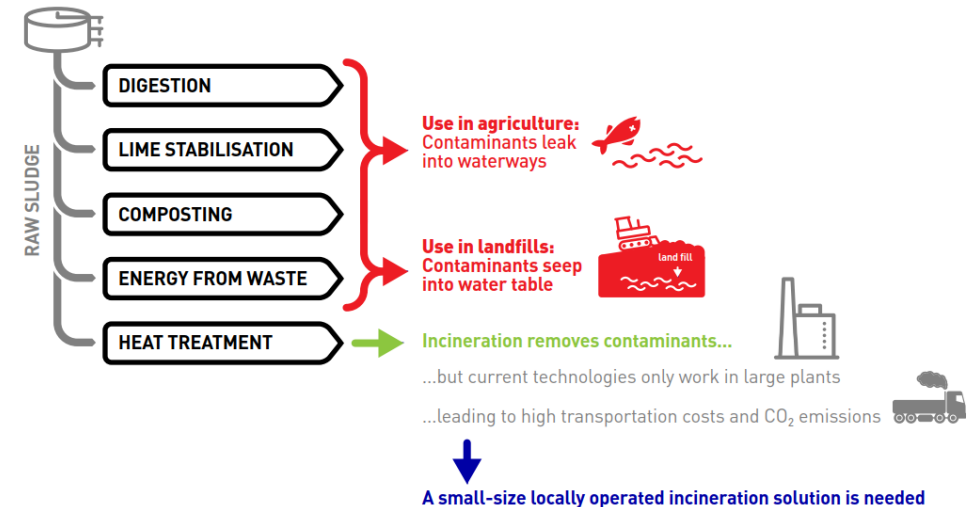
- Tärkeimmät ekologiset syyt lietteen termiseen käsittelyyn siirtymiseen ovat
  - 1) Haitta-aineiden kierron katkaisu
  - 2) Ravinteiden haitallisen kierron katkaisu, esimerkkinä fosfori Itämeressä
  - 3) Ravinteiden turvallinen talteenotto ja hyödyntäminen, ensisijaisesti fosforin osalta.
- Tiheät väestökeskittymät ruuhkineen, sekä arvokas maaperä jota voi käyttää muuhunkin tarkoitukseen, tuovat oman paineensa paikalliselle, kompaktille ratkaisulle – halutaan eroon rekkarallista.

PUHDISTAMOLIETTEEN KÄSITTELY EU:SSA JA MAAILMALLA

- EU:n lannoiteasetusesitys 2016 suosii termistä käsittelyä. Pohjaa ensisijaisesti ohjaavaan vaikutukseen, ei ehdottomiin kieltoihin.
- Sittemmin esim. Viking Malt ja Fazer Mylly ovat käytännössä kieltäneet jätevesilietteellä kasvatetun viljan oston Suomessa.
- Vastaavia ohjeistuksia tulee muualtakin, mm. Sustainable Agriculture Initiative Platform SAI, jossa mukana yrityksiä kuten McDonald's, Arla jne.
- Kehitys etenee nopeammin markkinoiden kuin regulaation kautta. Ohjaavina tekijöinä ennen kaikkea varovaisuusperiaate, kustannustehokkuus ja logistiset haasteet.
- Osa maista käsittelee yhdyskuntalietteen termisesti jo lähes kokonaan, kuten Japani, Sveitsi, Hollanti, Belgia, Singapore ja Itävalta. Tämä perustuu paikallisiin päätöksiin, markkinoiden tarpeeseen ja maiden lakeihin ja asetuksiin.

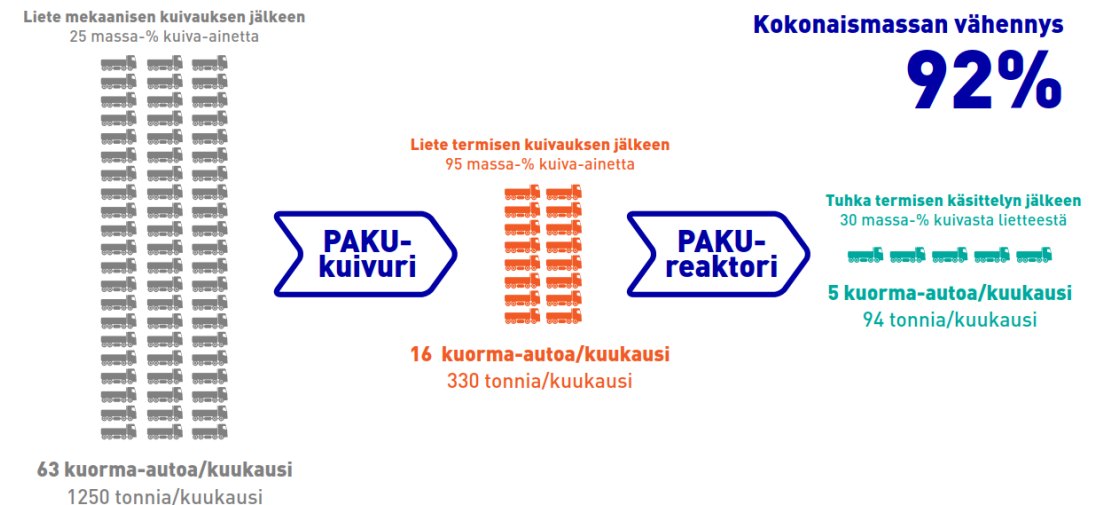
MIKSI NYKYMENO EI VOI JATKUA?

- Yhdyskuntajätevedenpuhdistamoja ei ole suunniteltu tuhoamaan haitallisia aineita, joita tulee kotitalouksista, kaatopaikoilta, hulevesistä ja teollisuudesta.
- Lääkeainejäämät ja hormonit häiritsevät jo pahasti esimerkiksi kalojen lisääntymistä, myös Suomessa.
- Haitta-aineita mukanaan kuljettavaa mikromuovia löydetty merkittäviä määriä mm. Kallavedestä.
- Lietteen levityksen ja sen mahdollisesti sisältämien haitallisten yhdisteiden vaikutukset maaperäeliöihin, ja niiden lisääntymiseen, sekä maaperään yleisesti, on iso riski.
- Epätietoisuus lietteen sisältämistä haitallisista aineista yhdistettynä varovaisuusperiaatteeseen estävät jätevesilietteen hyödyntämistä lannoitteena.

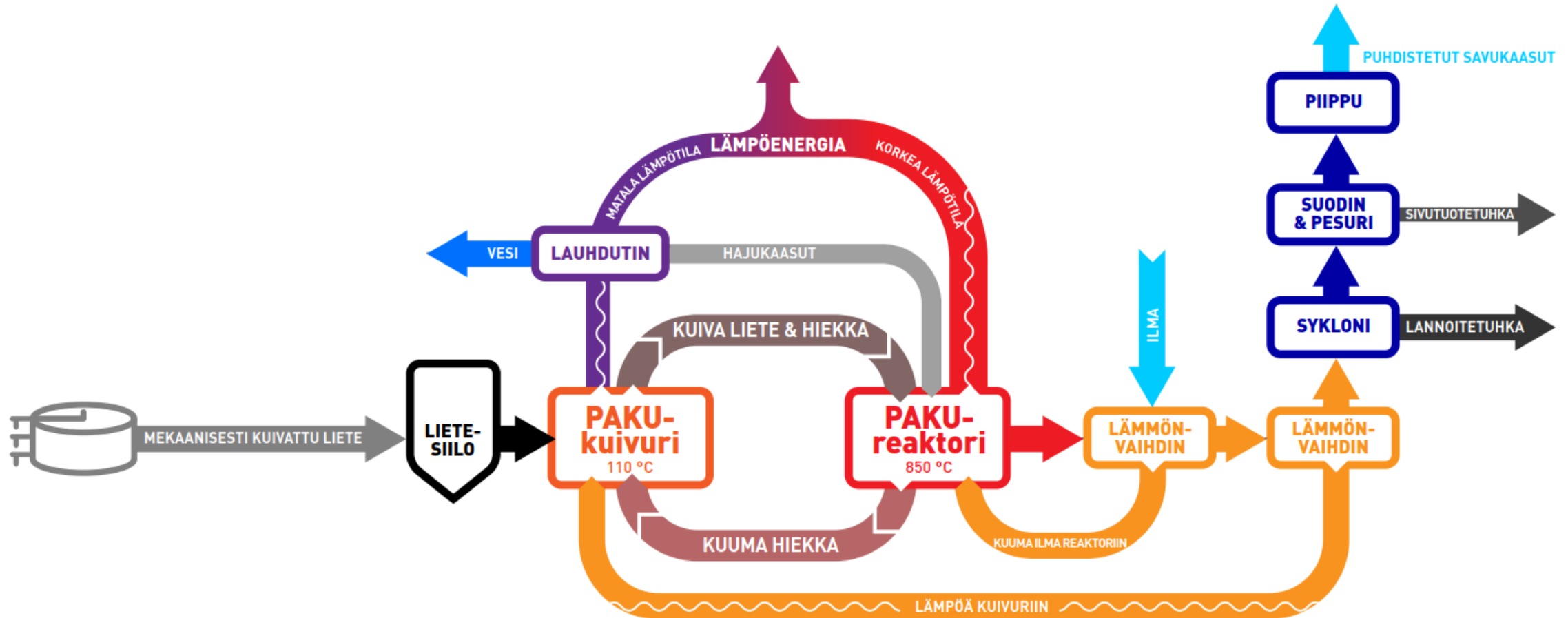

PAKU – PUHDAS RATKAISU

- PAKU-teknologia on Endev Oy:n ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston kehittämään patentoituun teknologiaan perustuva **jätevesipuhdistamon ravinteiden ja energian talteenottolaitos**.
- Teknologian ansiosta jätevedenpuhdistamolta eteenpäin kuljetettava aineen määrä laskee murto-osaan, eli yli **90 % lietteen massasta häviää poltettaessa**.
- Jäljelle jäävästä tuhkasta puolestaan noin 95 % on käyttökelpoista sellaisenaan **lannoitteena** tai lannoitteen raaka-aineena.
- Lietteen **PAKU-käsittelyssä** saadaan poistettua **mikromuovit, lääkeainejäämät, torjunta-aineet, bakteerit, virukset, hormonit ja osa raskasmetalleista**.

PAKU-TEKNOLOGIA

*Yksinkertaistettu kuvaus PAKU-teknologiasta

RAVINTEIDEN TALTEENOTTO

- Nykymaatalouden suuret sadot pohjautuvat fosforin käyttöön lannoitteena
- Pula maaperästä louhitusta fosforista uhkaa tulevana vuosikymmeninä.
- Jatkossa fosforia voidaan kerätä ns. Urban mining –menetelmällä kolmesta pääkohteesta, karjanlannasta, yhdyskuntalietteistä ja teurastamojen lihaluu-jauhosta.
- Esimerkiksi Suomessa näillä kolmella lähteellä voitaisiin korvata mineraalinen fosfori lannoitteena ehkä kokonaisuudessaan.
- Ongelma on jätevesilietteiden sisältämät haitta-aineet, kuten lääkeainejäämät, joiden ei haluta päätyvän peltoihin, metsiin ja vesistöihin. Haitta-aineet päätyvät ympäristöön myös viherrakentamisen kautta.
- Endevin PAKU-tekniikalla fosfori saadaan talteen yhdyskuntalietteen tuhkasta siten, että haitalliset orgaaniset yhdisteet ja lääkeaineet tuhoutuvat termisessä käsittelyssä.

TUHKAN HYÖDYNTÄMINEN

- Endevin PAKU-prosessissa tuhkaa syntyy n. 8 % määrän lietteen määrästä
- Syntyvästä tuhkasta noin 95 %, eli ns. tuotetuhka, on erittäin fosforirikasta, potentiaalista lannoitetta tai lannoitteen raaka-ainetta
- Tuhkan hyödyntämismahdollisuus lannoitteena on varmistettu MMM:ltä ja EVIRA:lta
- Tuhkaa voidaan käyttää suoraan metsälannoitteeksi ja tulevaisuudessa ehkä myös peltolannoitteeksi
- Fosforin liukenemisnopeus riippuu puhdistamalla käytettävästä teknologiasta
- Tuhkan hyödyntämisestä on tehty kokeita mm. LUKE:n, SYKE:n ja EVIRA:n kanssa

ENERGIAN HYÖDYNTÄMINEN

- Ravinteiden ohella PAKU-laitos hyödyntää myös yhdyskuntalietteen sisältämän energian
- Lämpöenergiaa syntyy pelkistäen 1 MWh per yksi lietetonni
- Lietteen kuiva-ainepitoisuus vaikuttaa, minkä laatuista lämpöä saadaan
- Lämpöä voidaan hyödyntää kaukolämpönä
- Tarvittaessa mahdollisuus tuottaa myös sähköä
- Käyttökohteesta riippuen myös rakennusten, typen haihdutusaltaiden tai esim. biokaasutusprosessin lämmitykseen
- PAKU-teknologia on erittäin kustannustehokas ratkaisu ja energiasta saatavalla tuotolla katetaan laitoksen käyttö- ja ylläpitokulut.

PAKU-LAITOS ROVANIEMELLE

Ratkaisu:

- Rakennetaan PAKU-teknologiaan perustuva jätevesilietteen termisen käsittelyn laitos NAVE:n jätevedenpuhdistamon yhteyteen.

Tulokset:

- Kuumentamalla liete 850 asteen lämpötilaan katkaistaan haitta-aineiden kierto
- Lietteen loppukäsittelyn hajuongelma poistuu alipaineistetussa PAKU-prosessissa
- Syntynyt fosforipitoinen tuhka voidaan hyödyntää NEVE:n tuhkarakeistamon lannoiteraaka-aineena
- Prosessissa syntynyt lämpö hyödynnetään kaukolämpönä, riittää 300 - 400 omakotitalon lämmitykseen
- Tulevan ympäristöregulaation mukaisella ratkaisulla ei ole tarvetta varautua lisäkäsittelyyn ja sitä kautta kohoaviin kustannuksiin.
- Ympäristöministeriön ravinteiden kierrätyksen kärkihanke näyttää mallia muulle Suomelle.

Rovaniemen PAKU-laitos

